

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

AKE-linja

OKM ajankohtaiset

Teams 12032026

Asialista

- Talous
- Kulttuuripoliittinen selonteko
- AKE-selvityksen kehittämistoimenpiteet, jatkotoimia tehty
- Mediakasvatus
- Kirjastoalan OMC-työryhmä
- Tapahtumat
- Hankintalaki
- Avustusasiat - kv.opintomatkat, järjestelmämuutokset
- Muut asiat
 - mm. peruskouluvisio

Talous

- Valtiovarainministeriö antoi 26.2.2026 oman ehdotuksensa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kehyksiksi vuosille 2027-2030.
- Hallituksen neuvottelu julkisen talouden suunnitelmasta on 21-22.4.2026 (ns. kehysriihi).
- Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2027-2030 käsitellään 30.4.2026 valtioneuvoston yleisistunnossa.
- Hallituksen budjettineuvottelut syyskuun alussa.

Talous

- VM kehysesitys 2027—2030:
- Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala
- Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan määrärahataso on kehyskaudella keskimäärin n. 9,1 mrd. euroa. Kehyskauden alussa määrärahoista 10 % kohdistuu varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen, 16 % toisen asteen koulutukseen, 45 % korkeakoulutukseen ja tutkimukseen, 15 % opintotukeen, 6 % taiteeseen ja kulttuuriin, 3 % liikuntatoimeen ja nuorisotyöhön sekä 5 % hallintoon, kirkollisasioihin ja toimialan yhteisiin menoihin.

Kulttuuripoliittinen selonteko, toimeenpanosuunnitelma

- Toimeenpanossa keskeisenä teemana on kriisinkestävyys ja resilienssi sekä kulttuuri- ja luovien alojen talouden kasvu.
- Toimeenpanon tueksi perustetaan kulttuuripoliittinen ylivaalikautinen toimielin, jonka tehtävä on varmistaa poikkihallinnollisen yhteistyön toteutuminen
- Kansainvälistymisstrategialla tavoitellaan merkittävää kasvua ja luovien alojen näkyvyyttä
- Toimenpiteissä pyritään hallinnonalat ylittävään yhteistyöhön ja niitä päivitetään joustavasti yhdessä toimialan kanssa

Tarvitaan osallisuutta yhteisen vision toteuttamiseksi

- Miten saadaan valituksi vaikuttavat toimenpiteet ja johdetaan vaikuttavuutta niin, että jokainen tunnistaa kykynsä ja osaamisensa sekä oman roolinsa toimeenpanossa.
- Tarvitaan vahvempaa verkostoitumista ja monialaisemmin keskenään tapahtuvaa vuorovaikutusta ja yhteistyötä, jotta syntyy rakenteellisia, rahoituksellisia ja toiminnallisia kokonaisuuksia.
- Alue- ja kuntatasolla tehtävän yhteistyön merkitys korostuu resurssien, tarjonnan ja osaamisen yhteen kokoamisessa.

Eduskunnan kanta, priorisoinnit 10.10.2025

- Luovan alan elinkeinotoiminta ja kasvu vahvistuvat, vienti lisääntyy ja kansainväliset rakenteet kehittyvät.
- Taide- ja kulttuuripalvelut ovat saavutettavia kaikkialla Suomessa, kulttuuri jokaisen oikeutena,
- Tekijänoikeudet ja tekijöiden toimeentulo turvataan.
- Kansallinen kulttuuriperintö säilyy osana henkistä kriisinkestävyyttä.
- Lastenkulttuuri ja nuorten osallisuus vahvistuvat.
- Taide- ja kulttuuripalveluita hyödynnetään terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä sekä syrjäytymisen ehkäisyssä ja integraatiossa.

Aluekiertue 16.3.-14.4.

- ma 16.3. Oulu
- ma 23.3. Seinäjoki
- ti 24.3. Jyväskylä
- ke 25.3. Lahti
- ti 7.4. Joensuu
- pe 10.4. Rovaniemi
- ma 13.4. Turku
- ti 14.4. Helsinki

Kulttuurikierros nostaa esiin 110 kulttuuritekoa

Kulttuurikierros nostaa esiin 110 innovatiivista ja innostavaa kulttuuritekoa, jotka valmistellaan lahjaksi Suomen itsenäisyyden 110-vuotisjuhlaan.

Tavoitteena on tuoda monipuolinen suomalainen kulttuuri ja taide laajemmin yhteiseen tietoisuuteen.

Kulttuuritekojen esiin tuominen on osa alueellista kulttuurikierrosta, ja koko kokonaisuus julkaistaan ensi vuonna.

Otakantaa-verkkoalustalla voi ehdottaa kiinnostavaa kulttuuritekoa, kulttuuritoimijaa tai esitystä. Ehdotuksia voi jättää koko vuoden ajan.

<https://www.otakantaa.fi/fi/hankkeet/1226/>

Ake-kirjastojen selvitys: Kehittämisehdotukset: Yhteiset tavoitteet ja kansallinen koordinointi

1. AKE-toiminnan tueksi tulisi laatia selkeämmät kansalliset tavoitteet, esimerkiksi kansallisen kirjastostrategian avulla. Tämä voisi auttaa yhtenäistämään toiminnan suuntaviivoja ilman, että aluelähtöisyys menetetään.

2. AKE-toiminnan kytköstä kirjastolain keskeisiin tavoitteisiin ja laajempaan kirjastotoiminnan ekosysteemiin tulisi tehdä entistä paremmin näkyväksi, jotta toiminnan vaikuttavuus näkyy sekä alueellisella että valtakunnallisella tasolla. Vaikutusten kuvaamiseksi voitaisiin ottaa yhteisesti käyttöön vaikutusmalli, jonka avulla pystytään hahmottamaan AKE-toiminnan vaikutuksia kirjastoalan laajempaan ekosysteemiin ja yksittäisten kirjastojen kehitykseen.

3. Yhteisiin kansallisiin tavoitteisiin ja vaikutusmalliin perustuen yleisten kirjastojen alueelliselle kehittämistoiminnalle tulisi laatia yhteiset seurantamittarit, joilla vaikutusten syntyä voidaan arvioida valtakunnallisesti. Lisäksi toiminnan ja aikaansaannosten seuranta on tarpeen tehdä alueiden erityispiirteisiin räätälöidyillä mittareilla.

4. Eri AKE-alueiden välistä yhteistyötä tulisi edistää kansallisesti vahvemmin ja hyödyntää näin eri AKE-alueiden vahvuuksia entistä paremmin kaikkien yleisten kirjastojen hyödyksi.

5. AKE-kirjaston toiminnan suhdetta AKE-toimintaan tulee selkeyttää nykyisestä. Tämän ohella on hyödyllistä selvittää, voisiko VAKE-rakennetta hyödyntää AKE-toiminnan kansallisen koordinoinnin edistämiseksi.

Ake-kirjastojen selvitys: Kehittämisehdotukset : Alueellisten erityispiirteiden huomioiminen ja resursointi

1. Pienten kirjastojen tueksi, joiden resurssit ovat rajalliset ja joilla ei ole kykyä kehittää toimintaansa, tulisi kehittää erityisiä toimintamalleja tai tukimekanismeja, jotta ne voisivat myös hyödyntää AKE-toiminnan kehittämistukea.

2. AKE-määrärahan käytön periaatteet ja tavoitteet tulisi tehdä entistä läpinäkyvämmiksi ja määritellä niiden kytkös valtakunnallisiin strategioihin sekä alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin selkeästi.

3. AKE-määrärahan riittävyyttä suhteessa alueiden tarpeisiin tulee arvioida riittävän usein. Erityisesti kasvavilla tai suuresti eriytyneillä alueilla voi olla tarvetta lisäresursoinnille.

4. Alueellisen polarisaation vaikutukset kirjastotoimintaan tulee huomioida ja laatia tarvittavia suunnitelmia kirjastojen tarpeisiin.

5. Olisi syytä toteuttaa alueellisia kokeiluja siitä, olisiko AKE-toiminnan puitteissa järkevää ja mahdollista toteuttaa joitain uusia toimintamuotoja, joiden avulla voitaisiin tarjota lisätukea paikallisiin haasteisiin vastaamiseksi. Kokeilujen rahoittamisen mahdollisuutta esimerkiksi AVI:n kirjastojen kokeilutoimintaan suunnatun valtionavustuksen kautta tulee selvittää

Mediakasvatus

- Uusitut mediakasvatuslinjaukset olivat lausuntokierroksella tammi-helmikuussa ja lausuntoja tuli yli 100.
- Linjaukset julkaistaan toukokuun lopulla (Mediakasvatusfoorumissa TBC).
- <https://kavi.fi/mediakasvatus/mediakasvatusfoorumi/>

Kirjastoalan OMC-työryhmän raportti

- EU:n komissio on asettanut OMC (Open method of coordination) -työryhmän kirjastojen roolista demokratian ja eurooppalaisten arvojen vahvistajana. Työryhmän raportti *Building bridges: strengthen the multiple roles of libraries as gateways to and transmitters of cultural works, skills and European values.*
- Raportti valmistuu kevät 2026
- Opetus- ja kulttuuriministeriön Suomen edustajana työryhmässä kirjastotoimen ylitarkastaja Anu Ojarannan Lounais-Suomen aluehallintovirastosta.

Tapahtumat

- Nuorten tulevaisuususkko horjuu - millaisia toimia nyt tarvitaan? Keskiviikko 25.3.2026 Opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaryhmän loppuraportin julkaisutilaisuus
- Ohjelma ja ilmoittautuminen: [Nuorten tulevaisuususkko horjuu - millaisia toimia nyt tarvitaan? - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)

Hankintalaki HE 2/2026 vp

- Asian käsittelytiedot HE 2/2026 vp, annettu 05022026
- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi
- Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan on annettava lausunto.

Hankintalaki HE 2/2026 vp

- Sidosyksikköjä koskevaan sääntelyyn sisältyisi tiettyjä poikkeuksia. Omistusvaatimus ei koskisi pieniä, lakisääteistä tehtävää hoitavia sidosyksiköitä, kuten kirjastojen tietojärjestelmäpalveluita, eikä vesihuoltolaitoksia.
- Lisäksi edellytyksenä olisi, että tällaisen sidosyksikön liikevaihto ei ylitä yhtä miljoonaa euroa vuodessa
- Sidosyksikön kanssa tehtävän sopimuksen tulisi olla määräaikainen siten, että enimmäiskesto olisi rajattu neljään vuoteen. Hankintayksikön olisi kuitenkin mahdollista tehdä sidosyksikön kanssa uusi samansisältöinen sopimus sopimuskauden päättymisen jälkeen.
- Poikkeuksen tarkoituksena olisi mahdollistaa pienten sidosyksiköiden käyttö edellä mainituissa rajatuissa tapauksissa ilman, että sidosyksikön toiminta vaarantaisi markkinoiden toimivuutta.

Valtionavustusjärjestelmien muutokset

- Salama-avustusjärjestelmä/okm:n vanha asiointipalvelu lakkaa, ja sen korvaa haeavustuksia.fi
- Selvitykset vuoden 2025 avustuksista tehdään vielä vanhassa okm:n asiointipalvelussa
- Asiointipalvelusta **ei** siirry dataa haeavustuksia.fi:hin
- Aineistot on otettava talteen **ennen 15.6.2026**
- Tutkiavustuksia.fi:ssä luettavissa hakujen tiedot (hakijat, käyttötarkoitus, hakusummat, myöntösummat)
- Toive: kaupunkien taloushallinoille tieto avustuspäätöksistä/maksatuksista

Muita asioita

- Kulttuuripalveluiden alueellinen saatavuus eri väestöryhmissä, Cuporen selvitys <https://www.cupore.fi/tutkimukset/kulttuuripalvelujen-saatavuus/>
- Kirja-alan selvityksen on tarkoitus valmistua maaliskuun aikana.
- OKM:n kansainvälistymisstrategian valmistelu on tarkoitus käynnistää tänä vuonna. Se sisältyy kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanosuunnitelmaan.
- Peruskoulu 2045: Elämää varten : Visio suomalaiselle peruskoululle. Pysyvä osoite: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-029-3>
- Peruskoulu 2045: Elämää varten esittelee ja taustoittaa visiota suomalaiselle peruskoululle. Visiossa kuvataan peruskoulun pitkän aikavälin kehittämisen suuntaa nopeasti muuttuvassa globaalissa toimintaympäristössä. Vision tavoitteena on toimia viitekehyksenä peruskoulun kehittämiseksi ja kannustaa tulevaisuuskeskusteluun. Raportissa kuvataan peruskoulun roolia yhteiskunnan keskeisenä tulevaisuusinstituutina, jonka tehtävänä on edistää sivistystä, merkityksellistä elämää, toivoa, toimijuutta ja yhteistä hyvää. Visio rakentuu kolmelle toisiaan täydentävälle kokonaisuudelle: merkityksellinen elämä, elämä yhdessä ja elämä maapallolla.

AKE-OKM-LVV -tapaamiset toukokuussa 2026

- ti 19.5:
10-12 Lahti ja Tampere ja 13.30-15.30 Rovaniemi ja Joensuu
- to 21.5 klo 13.00-15.00 Turku, Porvoo ja Vaasa
- ti 26.5 klo 13.00-15.00 Kuopio ja Oulu
- Paikka: Säätytalo, Snellmaninkatu 9-11, Hki

Kiitos!

Leena Toivonen
Silja Hakulinen
Tapani Sainio
Tarja Ahlgren